

Jaarplan 2024

Datum	21-03-2024	Aantal bladen	8
Opsteller	Kennisplatform Bureau	Referentie	KP 20240321

1. Kennisplatform EMV in 2024

Het Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid (Kennisplatform EMV) is een samenwerkingsverband van RIVM, TNO, DNV, RDI, GGD GHOR Nederland en ZonMw.

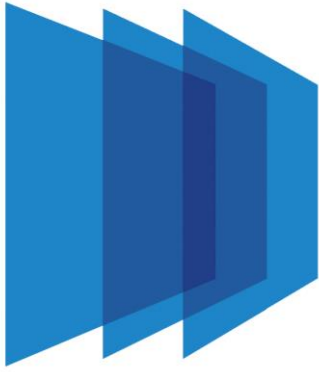
De afgelopen jaren heeft het Kennisplatform EMV een actieve rol gespeeld bij het adresseren en beantwoorden van vragen en zorgen in de maatschappij over gezondheidseffecten van elektromagnetische velden. Hierdoor kon de maatschappij (professionals, burgers, consumenten en andere geïnteresseerden en betrokkenen) snel worden geïnformeerd over actuele ontwikkelingen. Deze maatschappelijke meerwaarde van het Kennisplatform zal gezien de genoemde technische en maatschappelijke ontwikkelingen in de nabije toekomst ook relevant zijn.

De zorgen over gezondheid rond EMV van bronnen zoals mobiele telefoons, zendmasten en hoogspanningslijnen zijn een vast gegeven in de maatschappij. Vooral bij de aanleg van nieuwe infrastructuur, zoals zendmasten en hoogspanningslijnen, en bij nieuwe ontwikkelingen zoals de uitrol van het 5G-netwerk neemt de bezorgdheid toe. Met name in 2020 bereikte de maatschappelijke aandacht een hoogtepunt, met de start van de uitrol van het 5G-netwerk. Maar ook daarna bleven er zorgen rond EMV in de maatschappij.

De komende jaren is een aantal ontwikkelingen te verwachten. Als mensen hierdoor veranderingen in hun directe omgeving zien, dan worden daarover vragen gesteld. Veel ontwikkelingen komen voort uit:

- De uitrol van 5G op de andere frequenties; de frequentieveiling van de 3,5 GHz-band is voorzien in 2024. Mensen stellen vragen over small cells die hiermee gebruikelijker worden. Het (mogelijk) toekomstige gebruik van de 26 GHz-band geeft soms bezorgdheid. En de ontwikkeling gaat verder: er wordt al gewerkt aan de ontwikkeling van 6G.
- De energietransitie, waarvoor meer elektrische infrastructuur nodig is die dichterbij en meer zichtbaar aanwezig is voor omwonenden (zoals transformatorstations en -huisjes, zonneparken, buurtbatterijen). Ook binnen en rond woningen zijn er veranderingen: er komen bijvoorbeeld steeds meer zonnepanelen, warmtepompen en oplaadsystemen en mensen koken vaker elektrisch en maken meer gebruik van elektrisch vervoer
- De toename van het aantal draadloze toepassingen, zowel in de woon- als in de werkomgeving. Hieronder vallen ook ontwikkelingen op radar-gebied

De activiteiten in dit Jaarplan zijn gericht op de periode van begin januari tot eind december 2024. Deze activiteiten passen binnen het 'Algemeen Kader Kennisplatform EMV 2024-2027', dat binnenkort wordt vastgesteld en gepubliceerd.

2. Thema, kerntaak en additionele taken

Zie 'Algemeen kader Kennisplatform EMV 2020-2023' op de website:

<https://www.kennisplatform.nl/over-het-kennisplatform-elektromagnetische-velden/>

NB. Dit Algemeen Kader wordt binnenkort vernieuwd.

3. Jaarplan 2024

3.1. Activiteiten van het Kennisplatform in 2024

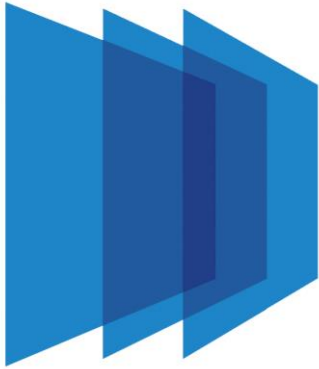
Het leveren van informatie (op wetenschappelijke grondslag) en het duiden van wetenschappelijke ontwikkelingen zijn van oudsher de basis van het Kennisplatform EMV. Om te weten welke vragen er leven in de maatschappij en welke maatschappelijke beelden en standpunten er zijn ten aanzien van EMV en gezondheid stelt het Kennisplatform zich als doel meer en beter te luisteren naar vertegenwoordigers uit de maatschappij. Daarnaast kan het Kennisplatform tot op zekere hoogte (voor zover het binnen de invloedssfeer ligt) mensen helpen, bijvoorbeeld bij het geven van tips hoe mensen hun blootstelling desgewenst zelf kunnen verlagen of bij het bespreekbaar maken van bepaalde onderwerpen. In de komende periode zal dit nader vorm moeten krijgen.

In 2024 bestaan de activiteiten van het Kennisplatform uit:

- Het opstellen van nieuwe informatie over actuele onderwerpen (of actualisering van bestaande informatie), met maatschappelijke input/feedback vanuit de organisaties die deelnemer zijn in de Klankbordgroep EMV, vanuit gesprekken met stakeholders en via inbreng van de in het Kennisplatform deelnemende organisaties. Deze informatie is primair bruikbaar voor professionals om de maatschappij te informeren, maar toegankelijk en eenvoudig leesbaar voor iedereen door het gebruik van de Q&A-vorm
- Het duiden van wetenschappelijke ontwikkelingen die bijvoorbeeld nieuwe inzichten bieden of veel media-aandacht krijgen, in de vorm van eerste indrukken en memo's. Deze berusten op een wetenschappelijke basis en op maatschappelijke context (i.e. via inbreng van de deelnemende organisaties, eventuele gesprekken met stakeholders). Criteria voor het opstellen van eerste indrukken zijn vermeld in paragraaf 3.3 'Eerste indrukken'
- Het plaatsen van de eerste indrukken (nieuws), memo's en informatie over onderwerpen op de website en verspreiding via e-mail en media
- Het meewerken aan verzoeken van de media om interviews of andere informatie
- Het meewerken aan verzoeken voor inhoudelijke presentaties t.b.v. cursussen en andere informatieve bijeenkomsten.

Het Kennisplatform EMV streeft ernaar om informatie te leveren die past binnen de actuele maatschappelijke informatiebehoefte en wetenschappelijke ontwikkelingen. De nadruk ligt hierbij op publicatie op de website in de vorm van vragen en antwoorden rond thema's. Daarnaast wordt geïnventariseerd of andere vormen van publiekscommunicatie effectief kunnen worden ingezet.

Het Kennisplatform EMV streeft er tevens naar een meer pro-actieve maatschappelijk verbindende rol te vervullen. Die rol is nodig om ruimte te creëren voor het gesprek over de inhoudelijke achtergronden bij de verschillende maatschappelijk voorkomende beelden en standpunten ten aanzien van EMV. Dat kan bijvoorbeeld door het organiseren van denkgroepen rond thema's (zie ook 3.5).

3.2. Voorstel invulling inhoudelijke activiteiten in 2024

Alle inhoudelijke informatie die het Kennisplatform opstelt wordt gedeeld op de website www.kennisplatform.nl. De meeste informatie wordt gegroepeerd onder één van de 10 onderwerp-tegels.

De inhoudelijke activiteiten van het Kennisplatform EMV bestaan in 2023 uit drie hoofdactiviteiten:

- Opstellen nieuwe informatie over specifieke onderwerpen
- Duiden van nieuwe ontwikkelingen
- Updaten bestaande informatie

In 2024 verwacht het Kennisplatform duidelijk meer nieuwe ontwikkelingen dan andere jaren, dus het duiden van nieuwe ontwikkeling vergt meer inspanning dan het opstellen van nieuwe informatie over specifieke onderwerp.

Opstellen nieuwe informatie over specifieke onderwerpen

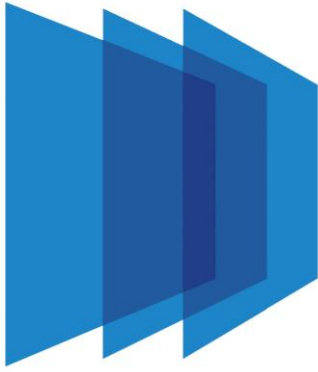
Prioriteiten in het opstellen van nieuwe informatie (Q&As) in 2024 zijn:

- Wetenschappelijke onderzoeksmethoden: welke typen onderzoek zijn er? Aandacht voor randvoorwaarden en (on)mogelijkheden, mensen helpen duiden wat een publicatie betekent. Basis hiervoor is een kennisbericht uit 2014, dat voor de gemiddelde lezer te complex is. Ook aandacht voor het onderscheid tussen wetenschappelijke feiten en interpretaties die daarop berusten. Er wordt al enige tijd aan deze Q&As gewerkt; streven is om dit in 2024 af te ronden.
- Netvervuiling. Dit zijn Q&As die volgen uit de in 2022 opgestarte Denkgroep Netvervuiling.
- Blootstelling van wearables. Naast de toename van het aantal elektrische en draadloze apparatuur in onze omgeving, komen er steeds meer apparaten en sensoren voor op ons lichaam of zelfs in ons lichaam. Waaraan moeten deze apparaten voldoen? Welke EMV veroorzaken deze apparaten?
- Micro-omvormers. Op de website van het kennisplatform staat al informatie over omvormers bij zonnepanelen. Er zijn inmiddels ook micro-omvormers die als 'stralingsvrij' worden aangeprezen. De informatie zal hierop worden aangevuld.
- Walstroom. In binnenhavens wordt de komende jaren infrastructuur aangelegd voor elektrische voeding van schepen. Hoeveel EMV geeft dit en hoe worden omwonenden, passanten en schippers blootgesteld?

Duiden van nieuwe ontwikkelingen

In 2024 zullen naar verwachting een aantal ontwikkelingen spelen die vanuit de maatschappij aanvullende duiding vragen. Hierover zal het Kennisplatform informatie opstellen, in de vorm van Q&As, nieuwsberichten of Eerste Indrukken (zie volgende paragraaf):

- Ontwikkelingen in de uitrol van 5G. In 2024 wordt de frequentieveiling van de 'tweede 5G-frequentieband' van 5G verwacht, 3,5 GHz. De info op de website over 5G kan hierop worden geüpdatet. Ook informatie bijwerken bij ontwikkelingen in onderzoek naar gezondheidseffecten van de 26 GHz-band.
- Ontwikkelingen richting 6G. Er wordt al gewerkt aan 6G als opvolger van 5G. Welke technieken komen er bij 6G bij? Welke kant gaat dit op en wat betekent dat voor de blootstelling? Een specifiek voorbeeld is Intelligence reflective services (configurable intelligent services). Dit is een techniek om via programmeerbaar reflecteren zowel buitenshuis als binnenshuis propagatie van met name golven van hogere frequenties (terahertz gebied of vlak daaronder) te realiseren.
- WHO-reviews over 5G. Deze reviews zullen na afronding van alle reviews gezamenlijk door de WHO worden beschouwd.
- EU-onderzoeksprogramma "Exposure to electromagnetic fields (EMF) and health" (HORIZON-HLTH-2021-ENVHLTH-02-01), waaraan RIVM en RDI bijdragen via het consortium NextGEM (www.nextgem.eu)
- AMvB voor het invoeren van de RF-blootstellingslimieten
- Ter overweging: inrichting Denkgroep of organiseren themabijeenkomst.

Updaten bestaande informatie op de website

Aan de hand van nieuwe ontwikkelingen in wetenschap, maatschappij of beleid zal de huidige informatie op de website worden aangepast om het zo actueel mogelijk te houden. Dat kan met name het geval zijn voor:

- Nieuwe ontwikkelingen rond onderzoek naar 5G
- De implementatie van de ICNIRP-2020-blootstellingslimieten: consequenties en aanpassing blootstellingslimieten
- Herijking voorzorgbeleid elektriciteitsvoorziening: In 2023 is de informatie op de tegel "Hoogspanningslijnen en elektriciteitsnetwerk" grondig aangepast. In 2024 wordt de informatie aangevuld specifiek voor gemeenten.

3.3. Eerste indrukken

Bij het duiden van nieuwe ontwikkelingen kunnen voor een aantal (wetenschappelijke) publicaties door het Kennisplatform EMV 'Eerste indrukken' worden opgesteld (gemiddeld 4 à 5).

Het Kennisplatform EMV kan besluiten eerste indrukken op te stellen over publicaties:

- die nieuwe inzichten geven over gezondheidseffecten van elektromagnetische velden;
- die bestaande inzichten bevestigen, maar opvallend goed zijn uitgevoerd;
- waarover in de media wordt bericht;
- waarover een deelnemer in het Kennisplatform EMV een bericht wenst.

Het Kennisplatformbureau stelt een eerste indruk op die desgewenst verder wordt uitgewerkt tot een uitgebreider bericht, dat zonodig met andere deelnemers wordt afgestemd. Met behulp van deze combinatie van berichten worden professionals snel geïnformeerd en wordt de informatie over onderwerpen (onder de onderwerp-tegels) actueel gehouden. De aan het Kennisplatform EMV deelnemende organisaties beoordelen daarvoor op reguliere basis (wetenschappelijke) publicaties. De leden van het Wetenschapsforum (zie paragraaf 4) hebben hierbij een signalerende taak.

3.4. Website

Het belangrijkste product van het Kennisplatform EMV is de website, waarop alle informatie van het Kennisplatform wordt gepubliceerd ten behoeve van de maatschappij in brede zin. De informatie sluit aan bij de vragen die in de maatschappij leven en geeft antwoord op die vragen, in voor iedereen begrijpelijke taal. Hiermee kunnen burgers zelf de informatie raadplegen en kunnen professionals direct gebruik maken van consumentvriendelijk geformuleerde informatie. De vormgeving, de vindbaarheid, de toegankelijkheid en leesbaarheid van de website zijn hiervoor essentieel en deze punten worden regelmatig aangepast en verbeterd.

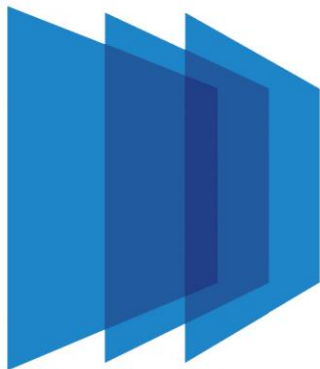
De geplande activiteiten rondom de website voor 2024 zijn:

- het blijvend actueel houden van de vragen en antwoorden (zie ook 3.2), inclusief de onderlinge verwijzingen, (externe) links, infographics, e.d.
- toevoeging van nieuwe infographics en (mogelijk) video's ter verduidelijking van bepaalde onderwerpen
- monitoren van bezochte pagina's door middel van Google Analytics
- monitoring van zoekgedrag van bezoekers
- updaten en onderhouden van de voorzieningen.

3.5. Organisatorische activiteiten in 2024

De geplande organisatorische activiteiten voor 2024 zijn:

- Jaarplan 2024

- opstellen Jaarplan 2024, met raadpleging van de Klankbordgroep EMV (bijeenkomst op 6 maart 2024).
- Jaarverslag 2023
 - opstellen Jaarverslag 2023

Aandachtspunten voor het Wetenschapsforum in 2024 zijn:

- signaleren van wetenschappelijke ontwikkelingen
- monitoren actualiteit in relatie tot bestaande informatie op website
- borgen van wetenschappelijke informatie in de berichtgeving (inclusief de infographics en/of filmpjes)

Aandachtspunten voor het Communicatieforum in 2024 zijn:

- signaleren van maatschappelijke vragen en ontwikkelingen
- mogelijk maken van heldere publiekscommunicatie, keuze voor en invulling van infographics en/of filmpjes op de website en aandacht voor de vindbaarheid van de website
- keuze van de communicatievormen en in beeld brengen van EMV-informatiebehoefte bij burgers/consumenten.

De geplande bijeenkomsten voor 2024 zijn:

- Bestuur: vier bijeenkomsten
- Wetenschapsforum: drie forumbijeenkomsten en twee gezamenlijke bijeenkomsten met het Communicatieforum (zie paragraaf 4)
- Communicatieforum: drie forumbijeenkomsten en twee gezamenlijke bijeenkomst met het Wetenschapsforum
- Klankbordgroep EMV: één bijeenkomst (bespreking van jaarplan 2024 en activiteiten 2023, besprekpunten die geagendeerd zijn door de deelnemers in de Klankbordgroep).

In 2022 is na een verzoek in de Klankbordgroep gestart met een Denkgroep Netvervuiling, waarin zowel mensen die zorgen hebben rond blootstelling aan vuile stroom als mensen die vanuit het bedrijfsleven/onderzoek met netvervuiling te maken hebben in dialoog gaan over mogelijke handelingsperspectieven. In 2024 wordt deze Denkgroep voortgezet met focus op het gezamenlijk ontwikkelen van Q&As over dit onderwerp.

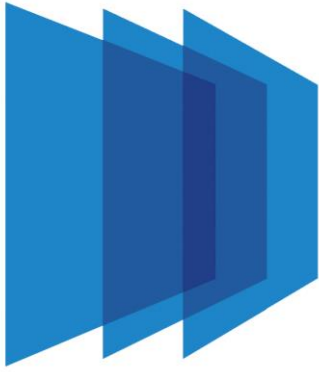
Indien gewenst door het Kennisplatform en mits aanvullend gefinancierd kunnen door het Kennisplatform denkgroep(en) voor specifieke thema's worden georganiseerd. Hierdoor wordt ruimte gecreëerd voor het gesprek over de inhoudelijke achtergronden bij de verschillende beelden en standpunten rond EMV die voorkomen in de maatschappij.

4. Structuur van het Kennisplatform EMV in 2024

Bestuur en voorzitter

Het Bestuur van het Kennisplatform EMV bestaat uit vertegenwoordigers van de deelnemende organisaties op directeursniveau. Voorzitter van het Bestuur is mr. dr. A.G.J.M. Rombouts, voormalig Burgemeester van 's-Hertogenbosch en voormalig lid van de Eerste Kamer. Als onafhankelijk persoon mag van hem worden verwacht dat hij de verschillende partijen binnen het Kennisplatform EMV weet te verbinden. Daarnaast kan hij door zijn ervaring richting burgers de functie van boegbeeld en spreekbuis vervullen. Bovendien is de heer Rombouts vanwege zijn wetenschappelijke achtergrond in staat om aan onderzoekers de juiste vragen te stellen en waar nodig door te vragen.

Het Bestuur wordt ondersteund door de algemeen secretaris. De algemeen secretaris heeft de dagelijkse leiding die wordt gecoördineerd vanuit het platformbureau dat bij het RIVM is ondergebracht.

Communicatieforum

In het Communicatieforum zijn alle deelnemende organisaties vertegenwoordigd. Voorzitter is dr. F. Woudenberg. Het Communicatieforum heeft binnen het Kennisplatform EMV een centrale rol bij de signalering van maatschappelijke vragen, zodat de berichten zo goed mogelijk aansluiten bij die vragen. Het Communicatieforum adviseert over het helder formuleren van de inhoudelijke berichten.

Het Communicatieforum streeft naar:

- verbetering van de zichtbaarheid van het Kennisplatform EMV en het functioneren als spil in de samenleving als het gaat om vragen over EMV en gezondheid;
- meer nadruk op proactief communiceren;
- meer aandacht voor keuzemogelijkheden (handelingsperspectief);
- afstemming tussen de deelnemende organisaties aan het Kennisplatform EMV, vooral bij publiekscommunicatie;
- verbetering van de aandacht voor effectiviteit van de producten van het Kennisplatform EMV en de afstemming op de doelgroepen.

Wetenschapsforum

In het Wetenschapsforum zitten vertegenwoordigers van alle deelnemende organisaties. Voorzitter is prof. dr. ir. E.R. Fledderus (geen vertegenwoordiger van een deelnemende organisatie). Het is de taak van de leden van het Wetenschapsforum om wetenschappelijke ontwikkelingen tijdig te signaleren en correct samen te vatten. Verder zorgen zij voor de inhoudelijke voorbereiding van berichten, memo's en reacties van het Kennisplatform EMV op publicaties. Het Wetenschapsforum behandelt ook vragen die door één of meer deelnemende organisaties worden gesteld.

Het Wetenschapsforum streeft naar:

- het met kennis en keuzemogelijkheden ondersteunen van de verschillende verantwoordelijken bij het omgaan met elektromagnetische velden en de mogelijke risico's daarvan;
- aandacht voor de complete dekking en borging van de kennisterreinen door de deelnemers waaronder ook de sociaal-maatschappelijke aspecten daarvan;
- actief benutten van de expertise buiten het Kennisplatform EMV (wetenschapspool);
- ook aandacht voor de gezondheidsbevorderende, therapeutische en andere mogelijkheden van EMV.

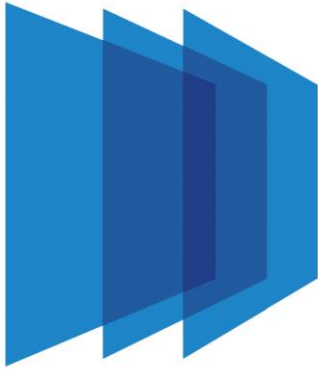
Klankbordgroep EMV en thema-/denkgroep(en) voor EMV

In de Klankbordgroep EMV nemen landelijke organisaties deel, die gezamenlijk de verschillende belangen en visies vertegenwoordigen. Jaarplan en activiteiten van het Kennisplatform EMV worden besproken in de Klankbordgroep EMV.

Desgewenst kunnen, mits aanvullend gefinancierd, maatschappelijke vragen, aanwezige kennis en keuzemogelijkheden worden besproken in één of meer denkgroepen. Deelnemers in deze denkgroepen zijn vertegenwoordigers van de deelnemende organisaties, vertegenwoordigers uit organisaties die deelnemen in de Klankbordgroep EMV, aangevuld met vertegenwoordigers van andere belanghebbende organisaties of deskundigen. In sommige gevallen kunnen ook individuele deelnemers uit het algemene publiek (technologiegebruikers en/of consumenten) worden uitgenodigd om deel te nemen.

Samenwerking met de Gezondheidsraad

Het Kennisplatform EMV heeft in het verleden samengewerkt met de Gezondheidsraad. De Gezondheidsraad heeft een wettelijk verankerde adviestaak richting regering en parlement. Voor elektromagnetische velden betekent dit dat regering en parlement ad-hoc vragen kunnen stellen aan de Gezondheidsraad. De permanente Commissie Elektromagnetische Velden is per 1 januari 2023 opgeheven. Sinds 2023 is de taak om de ontwikkelingen te volgen op het gebied

van elektromagnetische velden en gezondheid ondergebracht bij de vaste Commissie Signalering gezondheid en milieu. Het Kennisplatform overlegt waar het voor de goede en volledige maatschappelijke duiding nodig is met de secretaris van deze vaste Commissie van de Gezondheidsraad.

5. Voorlopige begroting 2024

Het Kennisplatform EMV wordt gefinancierd door de rijksoverheid (door diverse ministeries, waarbij het ministerie van EZK het voortouw heeft).

De financiering is gebaseerd op het uitvoeren van de activiteiten zoals vastgelegd zal worden in het 'Algemeen Kader Kennisplatform EMV 2024-2027' dat in het voorjaar van 2024 wordt vastgesteld. De rijksoverheid is samen met andere belangen-vertegenwoordigende organisaties deelnemer in de Klankbordgroep EMV waarmee het Bestuur van het Kennisplatform EMV jaarlijks voor vaststelling het Jaarplan bespreekt.

De voorlopige begroting is gebaseerd op het jaarlijkse richtbedrag volgens de afspraak met de financier. Het richtbedrag voor 2024 is € 630.000.

Tabel 1: Overzicht voorlopige begroting 1 januari t/m 31 december 2024

Posten		Begroot bedrag 2024 €
1	Bureau	184.000
2	Ondersteuning Wetenschapsforum	78.000
3	Ondersteuning Communicatieforum	45.000
4	Voorzitter vergoeding plus onkosten	28.000
5	Organisatiekosten Klankbordgroep EMV, denkgroepen, vergaderingen, conferenties en publicaties	8.000
6	Basisregeling deelnemers Kennisplatform EMV, deelname activiteiten, ondersteuningsvragen, voorbereiding berichten	262.000
7	Onderhoud elektronische werkomgeving en website	25.000
Totaal jaar 2024		630.000